

ЕПАРХИЈА
ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА

У спомен
на родитеље
+Ђоку и
+Госпу

БУДУЋИ ЗАГРОБНИ ЖИВОТ

ПО СВЕДОЧЕЊУ СВЕТОГ ПИСМА
И СПИСИМА СВЕТИХ ОТАЦА

Бијељина
2023.

С БЛАГОСЛОВОМ ЊЕГОВОГ
ПРЕОСВЕШТЕНСТВА
ГОСПОДИНА ФОТИЈА
ЕПИСКОПА ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКОГ

СИНАЈ
ИЗДАВАЧКА КУЋА
ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ

Уредник издања
протођакон Бојан Чечар

Приредио за објављивање
др Слободан Продић

Тираж
1000 примерака

УВОД

*Хрис̄иос Васкрсе из мр̄ивих,
смр̄ћу смр̄ӣи разруши,
а онима који су у гробовима
живо̄ӣ дарова*

(Васкршњи тропар, 5. глас)

Књига која је пред нама посвећена је суштински важном питању за сваког човека.

Да ове речи нису тек пука, свакодневна фраза, казује нам један детаљ. Наиме, свако од нас, хтео то јавно да призна или не, барем једном помислио је шта ће се догодити са њим након упокојења? У времену у коме живимо, а то је време које се, између осталог, описује и као време нашег враћања духовним вредностима и вери, ипак се не примећује да је у некој већој мери дошло до промене човековог односа према ономе што задире у домен есхатологије. Околност да су, у току последње три деценије, наши храмови неупоредиво више испуњени људима него што је то било у неким ранијим временима, околност да су многи дојучерашњи антитеисти или атеисти, из њима познатих разлога, почели да прихватају крштење, да славе славу и да, с времена на време, присуствују одређеним верским обредима, све то представља приметне промене у друштву. Са друге стране, када је у питању однос савременог човека према

смрти и онога шта се са човеком дешава након тренутка када се душа разлучује од тела, стиче се устисак као да се није променило пуно тога. Зашто?

У потрази за одговором на ово питање пре свега потребно је имати на уму следеће: Ми не смемо заборавити на чињеницу да смо људи. Многи ће на ово само одмахнути руком и рећи: „О чему овај говори? Па, наравно да смо људи”. Али, уколико знамо да смо људи, исто тако потребно је да знамо и то да ћемо, као људи, као они које је Бог удостојио неизмерних и јединствених дарова, након упокојења и разлучења душе од тела, ипак морати да дамо одговоре на многа питања...

Да, бити човек у пуном смислу речи - то је заиста нешто узвишено.

Када ово кажемо, пре свега мислимо на то да је управо човеку омогућено да има заједницу са Богом о којој и каквој читамо у Светом Писму, о којој и каквој слушамо кроз речи молитви и химни које се произносе на богослужењима и, што је најважније, о заједници коју реално остварујемо причешћем светим Христовим Тајнама. Живећи у Цркви, а то заправо значи чинити све оно што се очекује од појединца који се прихватио имена Христовог, свако од нас може да има предукус Царства Божијег. Ово Царство јесте царство у које, реално говорећи, могућност уласка има управо човек. Али, да ли је човек данашњице упознат са тиме да постоји Царство Божије? Да ли је човек упознат са тиме како и на који начин он може постати неко коме је дата могућност да буде унутар поменутог Царства? Да ли човек данашњица зна шта се од њега очекује и, да ли човек данашњице зна да постоји и једно друго место које је намењено онима који нису удостојени Царства Божијег?

Много питања, а знамо ли одговоре на њих? Неко ће поново одмахнути руком и прокоментарисати: „О че-

му овај прича? Данас је 21. век, а не неки 12. или 13. век. Какве су то бајке о некаквом Царству? Кога још то занима?" Са друге стране, свакако постоје и они који, приближавајући се полако али сигурно времену упокојења, на тренутак стати и размислити о неким од питања што смо их само узгред поменули. Управо таквим, љубопитљивим и проницљивим људима посвећена је ова књига коју држимо у рукама.

На жалост, народ коме припадамо, а коме је, пре свега због тога што је ова невелика књига објављена на његовом говорном језику, припада групи оних народа који, у дословном смислу речено, изумире. Ова констатација, на жалост, није некаква наша измишљотина. Такође, ова констатација није некаква реторичка фраза коју се, с времена на време, чује у различитим ситуацијама. Не, напротив...

Реалност српског народа је да, из дана у дан, постаје све старији и старији. Ми, као његови саставни елемент, статистички посматрано, у ситуацији смо да је све више старих, а све мање младих људи. Ово је проблем, и то велики проблем. Али, без обзира на то како ће се он решити и без обзира на то да ли ће мога уопште покушати да реши на једини могући начин, а то је повећавањем броја новорођене деце, ми као народ, једноставно речено, морамо прихватити одређене чињенице. Једна од ових чињеница је да ће све времешније становништво, пре или касније, доћи до краја свог овоземаљског живота и да ће доживети све оно о чему се говори у овој књизи.

Као што нам је то свима добро познато, човеков се живот обично дели на детињство, младост, зрело доба и старост. Не улазећи у прецизнија разграничења у вези са тим када које од наведених доба почиње и када се које од њих окончава, за тему о којој желимо да говоримо најбитније је следеће: човек, пре или касније,

мора доћи до тренутка када се његов овоземаљски живот окончава и када започиње живот који је свецело другачији. Одростајући и постајући способан да одговара за сваки свој поступак учињен током овоземаљског живота, свако од нас себе усмерава ка ономе шта ће заслужити након разлучења душе од тела.

Ова књига намењена је људима апсолутно свих животних доби. Наравно да ће они који су у овом моменту млађи по животном узрасту и који, у складу са својим годинама, готово и да не размишљају о некаквом тренутку разлучења душе од тела, оно што је записано у овој књизи доживети као нешто што је далеко од њих. Са друге стране, они који су зрелији и који су већ проживели приличан број година у овом свету, те препознали шта је заправо ововремена философија живота, такви ће ипак застати и замислити се над прочитаним. Овакав потез, то јест иницирање тренутка да се човек замисли над оним што га неминовно чека, заправо је и неки полазни разлог због кога смо и приступили труду објављивања овог дела. Јер, у тренутку када се, с времена на време, на нашем језику и појави нека књига чији садржај може бити од практичног значаја у човековом усхођењу у врлинама, и када у мору наслова који се баве питањима високоумног академског богословља имамо прилику да прочитамо књигу која на једноставан и свима разумљив начин пружа одговоре на веома, али реално веома конкретна питања, тада се нешто озбиљније морамо позабавити оним шта је у тој књизи и записано.

На нашу велику жалост, неретко смо у ситуацији да се сусрећемо са људима који траже одговоре на питања која их заиста притискају, а који, не наилазећи на пријемчивост од стране оних који би требали да им пруже одговор али и реч утехе, себе доводе у стање које поприма облик дезорјентисаности. У таквом стању, ови

злосрећни људи неретко бивају или ухваћени у душепогубну игру оних који настоје да зараде на њиховој несрећи или се пак удаљавају од било каквог контакта не само са светом Црквом.

Заиста, тужно је видети људи који су ухваћени у замку оних који своју будућност виде у туђој пропасти. Не улазећи у разлоге због чега злонамерни људи чине оно шта чине другима, оно што је довољно да је и данас много оних који зарађују на туђој несрећи и незнању. Све чешће се чују упозорења па и вапаји здравомислених људи да се стане на пут којекаквим преварантима и прорицатељима судбине који уверавају несрећнике у то да им само они, и искључиво они, могу помоћи. Ова, тобож помоћ, наравно да има своју цену. Када се нешто овакво догађа унутар незнабожачких племена чији је начин живота и свеколика егзистенцијална основа заснована на празноверју, то, иако је то тешко рећи, ипак припада њиховом начину живота. Али, када се овакве ствари догађају унутар народа који себе неретко сматра небеским, народа који се са истинама хришћанства упознао пре заиста пуно векова и који се пред другим народима хвали великанима проистеклим из њега, овакво шта свакако је за узнемирујуће. Много је разлога који су довели до ове непријатне ситуације. Како томе стати на пут? Један од начина је и оно шта се именује речју просвећеност.

Да ли смо ми просвећен народ? Већина ће једногласно рећи: „Да! Ми смо један од најпросвећенијих народа! Ми имамо светог...”. Да ли поступци већине наших истонародника у свакодневици живота потврђују ову тврдњу? Наравно да не потврђују. Јер, иако себе сматрамо и називамо хришћанима, већина људи и даље нема чак ни елементарно знање о многим сегментима вере. Ово између осталог потврђују и детаљи који се тичу учења о будућем животу, детаљи о есхатологији.

САДРЖАЈ

Увод	5
Докази о бесмртности душе видљиви кроз посматрање природе	15
Докази о бесмртности душе преузети из посматрања душевних својстава човека	22
Смрт праведника и грешника. Часни суд. Митарства	33
Стање душе после часног суда. Помињање упокојених	74
Крај света. Васкрсење мртвих. Страшни суд	89
Блаженство праведника у будућем животу	100
Мучење грешника у будућем животу	110
Слободан Продић, „Есхатолошка димензија живота у свести савременог друштва”	117